

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom je u javnoj raspravi te tijekom E-savjetovanja, 12. lipnja uputila sljedeće mišljenje na **Nacrt programskih obveza Hrvatske radiotelevizije za razdoblje 2018.-2020.:**

„Prema članku 2. Ugovora, Hrvatska radiotelevizija „promiče javne vrijednosti i interese, poštuje interese javnosti te za svoje djelovanje odgovara.“ Štiteći i promičući interese preko 520.000 osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, te prateći primjenu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, molimo da razmotrite i uvažite sljedeće prijedloge:

Programi Hrvatske radiotelevizije konceptualno bi se trebali postaviti tako da kontinuirano potiču stvaranje društvenih uvjeta u kojima vlada načelo jednakosti i poštivanja različitosti omogućavajući prilagodbu u podešavanju uvjeta i prakse specifičnim potrebama osoba s invaliditetom. Takvim programom Hrvatska radiotelevizija slijedi Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom prema kojoj je svaki pojedinac sudionik društvenog poretka i kome svi ravnopravno pripadaju te u koji svi daju uloge prema svojim najboljim sposobnostima i mogućnostima. Iako su u prijedlogu Ugovora teorijski predviđene i ispoštovane propisane preporuke, te su **uvažene** primjedbe Odbora UN za praćenje primjene Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj u **članku 8. Podizanje razine svijesti i članku 21. Sloboda izražavanja i mišljenja te pristup informacijama** potrebno je naglasiti da u sadašnjoj praksi još uvijek osobe s invaliditetom nedovoljno sudjeluju i nisu ravnopravno zastupljene u svim programima i emisijama. Osobe s invaliditetom imaju potrebe i interese jednake svima i koje zadiru u sva područja života, ali i specifičnosti koje proizlaze iz pojedinih vrsta i stupnjeva njihovog invaliditeta, stoga bi ovim Ugovorom trebalo precizirati konkretnu usmjerenost programskih sadržaja na način da se osigura **kontinuirana** jednakopravna zastupljenost osoba s invaliditetom u svim programima.

U članku 48. (članak 9., stavak 2., podstavak 7.) koji govori o programima i prilagodbama programa za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju, upravo je naglašena uloga Hrvatske radiotelevizije u senzibilizaciji i edukaciji javnosti o osobama s invaliditetom te specijalizirani programi s ciljem iznošenja problema kao i uključenosti u društvo koji su često i jedini pristup informacijama mnogim osobama s invaliditetom posebno u ruralnim i otočnim područjima gdje nema drugih resursa kao npr. udruga i slično. Stoga, potrebno je odrediti da će se proizvoditi tjedno emisiju namijenjenu osobama s invaliditetom (neovisno o uzrocima invaliditeta) **veće minutaže i to u najgledanijem terminu** (kao primjere navodimo televizijske emisije Normalan život, Imam problem i dr.).

Uz to poštujući članak 21. Konvencije (Sloboda izražavanja i mišljenja te pristup informacijama) isti posebno navodi da će države potpisnice poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale ostvarenje ravnopravnog prava osoba s invaliditetom na slobodu izražavanja i mišljenja, uključujući i slobodu traženja, dobivanje i prenošenja informacija i ideja te posebice **poticati sredstva javnog priopćavanja da svoje usluge učine pristupačnim osobama s invaliditetom.**

S obzirom na rečeno predlažemo da se radi slijepih i slabovidnih osoba učini prilagodba emisija na način da se titlovanje tekstova i druge ispisanе poruke na ekranu interpretiraju direktno čitanjem tj. „govorom“.

Obrazloženje: Svjedoci smo da se strani dokumentarni programi prilagođavaju našem tržištu na način da se dio govornog teksta prikaže titlovanjem, a dio čitanjem naratora. Na taj način je ovaj program kao cjelina, nepristupačan i za slijepe i za gluhe osobe. Osim toga, mnoge poruke i informacije u raznim kontakt emisijama, pa i onima namijenjenim osobama s invaliditetom, ispišu na dnu ekrana što je slijepim osobama nepristupačan oblik obavijesti. Nedopustivo je primjerice da i u takvim emisijama koje su namijenjene osobama s invaliditetom kontakt telefon na koji se gledatelji mogu javiti bude samo napisan, a ne i izgovoren. Ovim prijedlogom usmjerava se pozornost Hrvatske radiotelevizije i na ovaj problem.

U članku 64. Informiranje u hitnim situacijama Hrvatska radiotelevizija je dužna javnosti objavljivati obavijesti u hitnim situacijama. S obzirom da na prilagođen način informacije mogu razumjeti gluhe, slijepa osobe, ali i osobe drugih oštećenja potrebno je radi osoba s intelektualnim oštećenjima prenositi lako razumljive informacije (to se također odnosi i na gledatelje i slušatelje nižeg stupnja obrazovanja).

S obzirom da je u prošlom Ugovoru u članku 74. bilo istaknuto uz ostalo praćenje *Paraolimpijskih igara, Olimpijske igre gluhih i Specijalnu olimpijadu mentalno retardiranih predlažemo da se isto uvrsti u novi Ugovor u članku 63. pod nazivom Uvrštavanje sportskih događaja u programe Hrvatsko radiotelevizije.*

Obrazloženje: Naime, osobe s invaliditetom odnosno sportska događanja nisu na Popisu značajnih događaja iz 2008. a koje je utvrdilo Vijeće za elektroničke medije. Kako se radi o događanjima od nacionalnog interesa i važnosti za Hrvatsku potrebno je iste uvrstiti u navedeni članak.

Ugovorom svakako treba definirati i dinamiku kojom će se sadržaji ovih medija učiniti pristupačnima slijepima, gluhima i gluhoslijepim osobama, ali i osobama kojima je zbog primarnog oštećenja otežano razumijevanje informacija ili određenih tema koje su od važnosti za osobe s invaliditetom.“